

Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság

5.Fkf.33/2023/11.

A Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság Budapesten, a 2023. június 23. napján megtartott nyilvános ülésen meghozta és kihirdette a következő

ÍTÉLETET:

A rablás büntette és más bűncselekmények miatt fk. Terhelt1 és társa ellen indult büntetőügyben a Fővárosi Törvényszék 2022. november 28. napján kelt 9.Fk.156/2020/125. számú ítéletét megváltoztatja.

A fk. Terhelt1 I. r. vádlott terhén értékelt közbizalom elleni bűncselekményeket okirattal visszaélés vétségének nevezi meg, és közülük a felbujtóként elkövetettet közvetett tettesként elkövetettnek minősíti.

A fk. Terhelt1 I. r. vádlottal szemben kiszabott szabadságvesztés tartamát 2 (két) évre enyhíti, a közügyektől eltiltás egyidejű mellőzésével a szabadságvesztés végrehajtását 5 (öt) évi próbaidőre felfüggeszti.

A próbaidő alatt a fiatalkorú vádlott pártfogó felügyelet alatt áll.

A beszámításra vonatkozó rendelkezést a szabadságvesztés végrehajtásának elrendelésének esetére tekinti irányadónak, egyben az ott rögzített tartamoknál a bűnügyi felügyelet kezdő időpontját 2019. április 14. napjára, befejező időpontját 2020. november 4. napjára helyesbíti, továbbá az egynaponkénti beszámítást érintő rendelkezés körében a letartóztatás helyett az őrizetet tünteti fel.

A fk. Terhelt2 II. r. vádlottal szemben a halmazati büntetésre utalás, és a javító intézeti nevelés alkalmazásának mellőzésével a vádlottat 2 (kettő) évre próbára bocsátja.

A próbaidő alatt a fiatalokú vádlott pártfogó felügyelet alatt áll.

A fk. Terhelt1 I. r. vádlottal és fk. Terhelt2 II. r. vádlottal szemben alkalmazott vagyonekkozást mellőzi.

Az elsőfokú eljárásban felmerült 949 690 (kilencszáznegyvenkilencezer-hatszázkilencven) forint bűnügyi költség állam általi viselése helyett azt fk. Terhelt1 I. r. vádlott és fk. Terhelt2 II. r. vádlott egyetemlegesen köteles az államnak megfizetni.

Egyebekben az elsőfokú ítéletet helybenhagyja azzal, hogy

- az I.r. vádlott személyi adatait megelőzően feltüntetett kényszerintézkedési adatok között is helyesbíti a bűnügyi felügyelet kezdő időpontját 2019. április 14., befejező időpontját pedig 2020. november 4. napjára;
- az I. r. vádlott személyi igazolványának száma: igazolványszám22;
- a II.r. vádlott állandó lakcíme fiktív, tartózkodási helye: tartózkodásihely11.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

INDOKOLÁS

[1] A Fővárosi Törvényszék a 2022. november 28. napján kihirdetett 9.Fk.156/2020/125. számú ítéletével fk. Terhelt1 I. r. vádlottat testi sértés büntette [Btk. 164. § (1) bekezdés, (8) bekezdés 2. fordulat], rablás büntette [Btk. 365. § (1) bekezdés a) pont, (3) bekezdés c) és g) pont], felbujtóként elkövetett kifosztás büntette [Btk. 366. § (1) bekezdés c) pont, (2) bekezdés b) pont] és 2 rb., egy esetben felbujtóként elkövetett közokirattal visszaélés büntette [Btk. 346. § (1) bekezdés c) pont] miatt 3 év 8 hónap fiatalokúak börtönében végrehajtandó szabadságvesztés büntetésre és 4 év közügyektől eltiltásra, fk. Terhelt2 II. r. vádlottat bűnsegédként elkövetett rablás büntette [Btk. 365. § (1) bekezdés a) pont, (3) bekezdés c) és g) pont] és kifosztás büntette [366. § (1) bekezdés c) pont] miatt 1 év 5 hónap javítóintézeti nevelésre ítélte. A törvényszék az I. r. vádlott esetében a feltételes szabadság legkorábbi időpontját a szabadságvesztés kétharmad részének kitöltését követő napban határozta meg, rendelkezett a vádlottak által előzetes fogvatartásban és az I. r. vádlott által ingatlan elhagyását tiltó bűnügyi felügyeletben töltött idő beszámításáról, a bűnjelekről és a bűnügyi költségről is.

[2] A törvényszék ítéletét az ügyész tudomásul vette, az ellen az I. r. vádlott és védője elsődlegesen felmentés, másodlagosan enyhítés érdekében, a II. r. vádlott, védője és törvényes képviselője téves minősítés miatt és enyhítés érdekében jelentettek be joghatályos fellebbezést.

[3] Fk. Terhelt1 I. r. vádlott védője fellebbezését írásban nem indokolta meg.

[4] Fk. Terhelt2 II. r. vádlott védője fellebbezése írásbeli indokolásában kifejtette, hogy önmagában az, hogy a vádlottak idős korú sértett sérelmére követték el a bűncselekményt, még nem bizonyítja, hogy a sértett a bűncselekmény elhárítására korlátozottan képes személy volt. Kifejtette továbbá, hogy a II. r. vádlott beilleszkedett a társadalomba, vele szemben a retorzió nem indokolt. Minderre figyelemmel a védő próbára bocsátás alkalmazására tett indítványt.

[5] A Fővárosi Fellebbviteli Főügyészség a 2023. január 23. napján kelt BF.416/2021/18. számú átiratában a védelmi fellebbezéseket alaptalannak tartotta. Kifejtette, hogy az elsőfokú bíróság az eljárási szabályokat megtartotta, ügyfelderítési kötelezettségének eleget tett, az általa megállapított tényállás megalapozott, indokolási kötelezettségét teljesítette. Kiemelte, hogy fk. Terhelt1 I. r. vádlottról a szakértők azt állapították meg, hogy nem hajlamos az alárendelődésre, inkább dominanciára törekszik. A vádlottak bűnösségére vont következtetés okszerű, a cselekmények minősítése törvényes, az csupán kisebb pontosítást igényel. A büntetéskiszabási körülményeket az elsőfokú bíróság teljeskörűen számba vette, az alkalmazott szankciók arányosak és a nevelési célnak is megfelelnek. Mindezek alapján az ügyészség az elsőfokú ítélet helybenhagyására tett indítványt.

[6] A másodfokú eljárásban tartott nyilvános ülésen az ügyész a főügyészségi átirattal egyező tartalommal tartotta meg perbeszédét, azt annyival egészítette ki, hogy az okirattal kapcsolatos bűncselekmény megjelölése az elsőfokú ítélet rendelkező részében pontatlan.

[7] Az I. r. vádlott védője perbeszédében részletesen, az elsőfokú bírósági tárgyaláson megtartott védőbeszédével egyező tartalommal elemezte a rendelkezésre álló bizonyítékokat, azt csupán az I. r. vádlott személyiségét elemző megjegyzésekkel egészítette ki. A védő elsődlegesen felmentésre, másodlagosan enyhítésre, harmadlagosan az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésére tett indítványt.

[8] Az I. r. vádlott felszólalásában értetlenségének adott hangot a tekintetben, hogy ha bűnös, akkor miért szüntették meg a letartóztatását, továbbá kifogásolta, hogy tönkretették az életét.

[9] A II. r. vádlott védője perbeszédében írásban benyújtott fellebbezését fenntartotta. Kifejtette, hogy védence esetében nem lehet cél a megtorlás, hiszen a II. r. vádlott rendezett családi körülmények között él, családja mindenben támogatja, így a nevelési célok a próbára bocsátás alkalmazásával is elérhetők.

[10] Az utolsó szó jogán tett nyilatkozatában fk. Terhelt1 I. r. vádlott ártatlanságát hangsúlyozta, fk. Terhelt2 II. r. vádlott megbánásának adott hangot, illetve annak, hogy szeretné a lányát felnevelni.

[11] A fk. Terhelt1 I. r. vádlott és védője, illetve a fk. Terhelt2 II. r. vádlott és védője, illetve törvényes képviselője által az alkalmazott szankció enyhítése érdekében bejelentett fellebbezések eredményre vezettek.

[12] Mivel a védelmi oldalról bejelentett fellebbezések a tényállást és a cselekmények jogi minősítését is támadták, a Be. 590. § (1) és (2) bekezdése alapján a másodfokú bíróság által végzett felülbírálat terjedelme teljes volt: az kiterjedt az ítélet megalapozottságára, az ítéletnek a bűnösség megállapítására, a bűncselekmény minősítésére, a büntetés kiszabására, intézkedés alkalmazására vonatkozó rendelkezéseire, valamint az indokolás helyességére és az eljárási szabályok megtartására is.

[13] Az ítéltábla megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a perrendi szabályokat túlnyomórészt megtartotta, de a bizonyítás felvétele során eljárási szabályt sértett akkor, amikor sértett2 sértett rendőri jelentésbe foglalt közlését bizonyítékként értékelte (elsőfokú ítélet 12-13. oldal).

[14] A Be. 267. § (5) bekezdése szerint a nyomozó hatóság által az adatgyűjtésről készült feljegyzésbe foglalt közlés vallomásként akkor használható fel, ha azt az érintett terheltként vagy tanúként történő kihallgatása során fenntartja. Ez a törvényi rendelkezés eltérést nem tűrő módon zárja ki a nyomozó hatóság tagja által tanú- vagy terhelti kihallgatáson kívül rögzített közlések felhasználhatóságát akkor, ha annak tartalmát később a szabályszerű figyelmeztetést követően foganasított kihallgatás során az érintett nem tartja fenn.

[15] Az ügyiratok tartalma alapján az állapítható meg, hogy sértett2 először 2019. január 22. napján nyilatkozott a helyszínen eljáró rendőrfőnöknek, a közléseket az aznap felvett rendőri jelentés tartalmazza. Másnap megkísérelték a sértett kihallgatását a kórházban, ekkor azonban nem volt kihallgatható állapotban. Ennek ellenére az eljáró nyomozó több kérdést is feltett neki a sérelmére elkövetett bűncselekményekről, és a válaszokat rögzítette a 2019. január 23. napján kelt feljegyzésben. Mivel ezek az okiratok a Be. 267. § (1) bekezdése

szerinti adatgyűjtés keretében születtek, a már hivatkozott Be. 267. § (5) bekezdése szerint az abban foglalt közlések bizonyítékként történő értékelése akkor sem törvényes, ha a sértett későbbi kihallgatása – halála okán – objektív akadályba ütközik.

[16] Az elsőfokú bíróság a 2021. június 7. napján megtartott tárgyaláson tanúként hallgatta ki a 2019. január 22. napján kelt rendőri jelentést készítő tanú5t és tanú6öt. A tanúvallomások az ítéletben úgy értékelte, hogy azok megerősítik a rendőri jelentésben foglaltakat, így a sértett által közöltek is. Ezzel a törvényszék megkerülte az eljárási törvény fent hivatkozott garanciális rendelkezéseit, amelyeknek a lényege éppen az, hogy perrendszerű figyelmeztetés nélkül a nyomozó hatóság tagja által intézett kérdésekre megtett közléseket főszabály szerint ne lehessen bizonyítékként értékelni. Ezek felhasználhatóságának a feltétele az, hogy azt később a meghallgatott személy tanúként vagy terheltként fenntartja, melyet nem pótolhat az, hogy a bíróság a közlést meghallgató és okiratban rögzítő rendőröktől szerzi be ezeket az információkat, majd őket a bizonyítékok értékelése során közvetett tanúként kezeli.

[17] Az elsőfokú bíróság bizonyítékként értékelte továbbá a tanú19 és tanú20 által készített – ennél pontosabban az ítéletben meg nem jelölt – feljegyzéseket is. Az ügyiratokban szereplő, a nyomozó hatóság által készített feljegyzések kétségtől tartalmaznak a cselekmény vázlatos leírását a sértett által elmondottak nyomán. Ezek a feljegyzések azonban nem a sértett nyilatkoztatásáról szólnak, az elsőfokú ítéletben szó szerint idézett rész a feljegyzések bevezető része, az csupán az eljárás alapjául szolgáló cselekmény leírását tartalmazza. Ezért ezek akkor sem lennének bizonyítékok, ha a sértett közlései felhasználhatók lettek volna.

[18] Mindezek alapján az ítéltábla azt állapította meg, hogy a törvényszék sértett2 sértettnek a nyomozó hatóság jelentéseibe és feljegyzéseibe foglalt közléseit törvénysértő módon értékelte bizonyítékként. Ez az eljárási szabálysértés azonban – ahogy azt az ítéltábla később részletesen be fogja mutatni – a tényállás megalapozottságára nem hatott ki, annak az ügy elbírálására nem volt érdemi kihatása, ezért az ítéltábla csupán annak rögzítésére szorítkozott.

[19] Egyebekben a törvényszék a bírósági eljárás általános szabályait és a fiatalkorúak elleni eljárás speciális szabályait is betartotta. A fiatalkorú vádlottak törvényes képviselőit a tárgyalásokról értesítette, az ítélet kihirdetésekor a 18. életévét még be nem töltött II. r. vádlott törvényes képviselőjének biztosította az ítélet ellen a fellebbezési jogot. Észlelte, hogy a vádlottak egyéni értékelése óta két év eltelt [Be. 683. § (4) bekezdés], ezért a II. r. vádlott tekintetében beszerezte az újabb összefoglaló pártfogó felügyelői véleményt, az I. r. vádlott tekintetében pedig a gyermekotthon által készített nevelői véleményeket tette a tárgyalás anyagává.

[20] Az ítéltábla az elsőfokú ítélet személyi körülményekre vonatkozó részét (elsőfokú ítélet 3. oldal utolsó bekezdésétől a 4. oldal 7. bekezdéséig) a tényállást tartalmazó II. pont elé helyezi át, mivel a Be. 561. § (3) bekezdés *b)* és *c)* pontja értelmében ezen határozati rész – jóllehet e körben is tényeket állapít meg a bíróság – nem minősül tényállásnak.

[21] A személyi körülményeket az ügyiratok tartalma és a vádlottak által a másodfokú nyilvános ülésen tett nyilatkozatok alapján a következők szerint pontosította:

– fk. Terhelt1 I. r. vádlott személyi körülményeiből törli a „jelenlegi munkahelyéről adatok nem állnak rendelkezésre”, „jövedelmi helyzetére nem nyilatkozott”, és „büntetőjogi belátási képességgel rendelkezett” szövegrészeket; kiegészíti azzal, hogy jövedelme 120 ezer Ft/hét, rendszeres orvosi ellátást igénylő betegsége nincs

– fk. Terhelt2 II. r. vádlott személyi körülményeiből törli a „jövedelméről, vagyonáról, iskolai kötelezettségeinek teljesítéséről adatok nem állnak rendelkezésre” szövegrészt; kiegészíti azzal, hogy iskolába nem jár, megélhetését alkalmi munkából biztosítja, amelyből naponta 15 ezer Ft jövedelemre tesz szert, vagyona nincs, gyermeke jelenleg gyermekotthonban tartózkodik a 16 éves édesanyjával együtt elhelyezve, rendszeres orvosi ellátást igénylő betegsége nincs.

[22] A törvényszék által megállapított tényállás a 592. § (2) bekezdés *a)* pontjában írt kisebb megalapozatlansági hibában szenved, ezért az ítéltábla – a Be. 593. § (1) bekezdés *a)* pontja értelmében a rendelkezésre álló iratok tartalma alapján – azt a következők szerint egészítette ki:

– az 1. tényállási pontot megelőző bekezdés első sorában gyk. tanú13 elé beilleszti, hogy „a 11 éves”;

– az 1. tényállási pont 2. bekezdésében írtakat kiegészíti azzal, hogy „*(törékeny testalkatú, lassú mozgású)* több szervi megbetegedésben szenvedő *(sértett2 sértettet)*”;

– az 1. tényállási pont 9. bekezdésében írtakat kiegészíti azzal, hogy „*(mely sérülés gyógytartama 8 napon túli)*, túlélés esetén a tényleges gyógytartam 4-6 hónap lett volna”, továbbá azon mondattal, miszerint „Az elszenvedett combcsonttörés és a sértett halála között közvetett okozati összefüggés állt fenn.”

[23] Az így helyesbített tényállás a Be. 591. § (1) bekezdése alapján a másodfokú eljárásban is irányadó volt.

[24] Az elsőfokú bíróság ügyfelderítési kötelezettségének mindenben eleget tett, valamennyi, a vád tárgyává tett tények szempontjából releváns bizonyítékot a tárgyalás

anyagává tett. A bizonyítási eljárás megtervezése során figyelemmel volt a védelem által a felismerésre bemutatás kapcsán felvetett törvényességi kifogásokra, így ennek az eljárási cselekménynek a törvényességét tanúkihallgatással ellenőrizte. A tárgyaláson felvett bizonyítás anyagát az elsőfokú ítéletben irathűen (bár két ponton hiányosan) hivatkozta, az egyes bizonyítékok törvényességét és hitelességét ellenőrizte. A törvényes bizonyítékok bizonyító erejét egyenként is vizsgálta, majd elvégezte a bizonyítékok összevetését is.

[25] Az elsőfokú bíróság indokolási kötelezettségét a Be. 561. § (3) bekezdés *d)* pontjában írtak szerint minden lényeges kérdésre kiterjedően teljesítette, bemutatta a rendelkezésre álló bizonyítékokat, és állást foglalt a tekintetben is, hogy egyes bizonyítékokat a tényállás megállapításakor mely okból fogadott vagy vetett el.

[26] A másodfokú eljárásban a védelem a bizonyítékok elsőbírői mérlegelését sérelmezte. Az ilyen perorvoslati támadás kizárólag akkor vezethet eredményre, ha az elsőfokú bíróság a bizonyítékokat hiányosan értékelte, iratellenes megállapításokat tett, tényből tényre helytelenül következtetett, vagy egyéb logikai hibát vétett. Az ítéltábla azt állapította meg, hogy az elsőfokú bíróság ilyen hibát nem vétett, mérlegelő tevékenysége az eljárási törvény előírásainak szinte mindenben megfelel, az általa megállapított tényállás csupán kisebb hibákban szenved.

[27] Az elsőfokú bíróság a vádlottak személyi körülményeit kimerítően rögzítette, itt – összhangban a fiatalkorúak elleni büntetőeljárás céljaival – részletesen elemezte a vádlottak családi körülményeit és személyiségét. Az I. r. vádlottnál azonban tévesen rögzítette azt, hogy „büntetőjogi belátási képességgel is rendelkezett”. A Btk. 16. §-a kizárólag a 14. életévét be nem töltött fiatalkorú esetében szabályozza büntethetőségi feltételként a belátási képességet, ennek a bűncselekmény elkövetésekor már a 14. életévét betöltött fiatalkorú esetében nincs büntetőjogilag értelmezhető tartalma. Mivel fk. Terhelt1 I. r. vádlott a bűncselekmények elkövetésekor már elmúlt 14 éves, a belátási képessége nem is volt vizsgálendő, ezért az erre vonatkozó ítéleti megállapítások is szükségtelenek.

[28] Az elsőfokú bíróság kissé szűkszavú, de szinte minden büntetőjogi szempontból releváns tény tartalmazó tényállást állapított meg, az korrekciót csupán a sértett egészségi állapotát, illetve vádlotti magatartás és a sértett halála közötti okozati összefüggés tényére nézve igényelt kisebb, az indokolásban egyébként szerepeltett megállapítások vonatkozásában kiegészítést, helyesbítést.

[29] Az elsőfokú ítélet tényállása azt rögzítette az 1. tényállási pontban sértett2 sértettéről, hogy „85 éves, 150 cm magas, törekény testalkatú, lassú mozgású”. A sértett halálának okáról adott orvosszakértői vélemény alapján az is megállapítható, hogy sértett2 sértett számos természetes okú megbetegedésben szenvedett, amelyek közül kiemelendők a keringési megbetegedések és a demencia. A törvényszék azt is rögzítette, hogy a sértett töréses sérüléseket szenvedett, amelyek gyógytartama 8 napon túli. Ez a ténymegállapítás kiegészítést igényelt a tényleges gyógytartammal, amelyet szintén az orvosszakértői

vélemény alapján lehetett rögzíteni a tényállásban. Emellett ugyancsak e szakértői vélemény alapján mellőzhetetlen volt a vádlotti magatartás és a bekövetkezett halálos eredmény közti oksági összefüggés tényének és jellegének megállapítása is. (3/2013. BJE határozat 5. pont). A testi sértés eredménybűncselekmény, ahol a tényállásszerű eredmény és az elkövető magatartása közötti okozati összefüggések fenn kell állnia, enélkül a cselekmény nem tényállásszerű. Az okozati összefüggés tehát mindig releváns tény a jogi minősítés szempontjából, ezért azt a történeti tényállásnak jól felismerhetően tartalmaznia kell.

[30] Ezeket a kisebb pontatlanságokat leszámítva a törvényszék minden tekintetben megalapozott tényállást állapított meg. Az ítéltábla azt már részletesen kifejtette, hogy az elsőfokon lefolytatott bizonyítás döntően törvényes volt, de a sértett² sértett által az eljáró rendőröknek tett közléseket az eljárási törvény tiltó rendelkezése ellenére használta fel az elsőfokú bíróság. Ennek a bizonyítéknak a kirekesztése azonban nem érinti a tényállást, mivel sértett² nem csak az intézkedő rendőröknek, hanem az őt segítő tanú¹ és tanú²nek is beszámolt a vele történetekről. Őket az elsőfokú bíróság kihallgatta erre a tényre is, és mindkét tanú egybehangzó vallomást tett a tekintetben, hogy a sértett lökésről számolt be nekik.

[31] Ezeket a tanúvallomásokat vetette össze az elsőfokú bíróság fk. Terhelt² II. r. vádlott és tanú¹³ tanú vallomásával. Pontosan emelte ki, hogy az előbbi rúgásról, az utóbbi ütésről számolt be, ami az előző bekezdésben hivatkozott tanúvallomásokkal nem teljes mértékben összeegyeztethető. Mivel a bántalmazás módját értelemszerűen a sértett észlelte a legpontosabban, továbbá mert az I. r. vádlott társainak háttal helyezkedett el, és így ők nem láthattak mindent pontosan, az elsőfokú bíróság logikusan jutott arra a következtetésre, hogy az erőszakos magatartás lökésben nyilvánult meg, és ezt indokolt megállapítani a tényállásban is. Tehát – szemben az I. r. vádlott védője által kifejtettekkel – a bántalmazás módjára az elsőfokú bíróság részletes bizonyítást vett fel, és ezeket a tényeket a megfelelő mélységben tisztázta. Hangsúlyozandó, hogy ennek a kérdésnek csupán a tényállás teljessége szempontjából van jelentősége, mivel abban a személyi bizonyítékok egybehangzóak és következetesek voltak, hogy az I. r. vádlott a cselekmény során bántalmazta sértett² sértettet.

[32] Az ítéltábla egyetértett a felismerésre bemutatás elsőbírói értékelésével is, de az elsőfokú ítélet e körben elővezetett érvelése kiegészítendő azzal, hogy az eljárási cselekmény lefolytatása megfelelt a Be. 210. §-ában foglalt előírásoknak és a nyomozás és az előkészítő eljárás részletes szabályairól szóló 100/2018. (VI. 8.) Korm. rendelet (továbbiakban: Nyer.) 74. §-ában írtaknak is. A Nyer. 74. § (4) és (5) bekezdése szerint nem lehet olyan személyt felismerésre bemutatni, akit a felismerő személy korábban már láthatott. Ez az előírás azonban nem vonatkozik a fényképtablón szereplő indifferens személyekre, hiszen a rendelet alkalmazása során a felismerésre bemutatott személynek mindig az érdekelt személyt kell tekinteni. Mindazonáltal ennek a kérdésnek szintén csak az indokolás teljessége szempontjából van jelentősége, mivel fk. Terhelt¹ I. r. vádlott személye a II. r. vádlott és tanú¹³ egybehangzó tanúvallomása alapján kétséget kizáró módon azonosítható volt.

[33] Összességében az ítéltábla azt állapította meg, hogy az elsőfokú bíróság a tényállás megállapítása során figyelemmel volt a teljes bizonyítás anyagára, az egyes bizonyítékok

összevetése során a logika szabályainak és a bírói gyakorlatnak megfelelően járt el. Ezért az általa megállapított tényállás – a fenti kiegészítésekkel – megalapozott volt, így az azt támadó – felmentést, avagy az ítélet megalapozatlanság miatti hatályon kívül helyezését célzó – védelmi fellebbezések nem vezethettek eredményre.

[34] Az elsőfokú bíróság a megalapozott tényállásból okszerűen vont következtetést a vádlottak bűnösségére. A cselekmények minősítése is alapvetően törvényes és helyes volt, az alábbi pontosításokkal és kiegészítésekkel:

[35] Egyrészt a fk. Terheltl I. r. vádlott által elkövetett okirattal visszaélés vétségét a rendelkező részben pontatlanul jelölte meg közokirattal visszaélés büntettének. A Be. 561. § (2) bekezdés c) pontja szerint az ügydöntő határozat rendelkező része tartalmazza a bűncselekmény Btk. szerinti megnevezését. A bűncselekmény bírósági határozatban történő megnevezéséről szóló 61. BK vélemény 1. pontja értelmében ez a 2012. évi C. törvény Különös Része szerinti alcímét jelenti, mely a Btk. 346. §-ában rögzített bűncselekmény esetében „okirattal visszaélés”. Az okirattal visszaélésnek kizárólag vétségi alakzata van, ennek ellenére – nyilvánvalóan elírás folytán – az elsőfokú ítélet rendelkező részében büntettként került megjelölésre a bűncselekmény. Ezeket a hibákat az ítéltábla javította.

[36] Másrészt a Btk. 13. § (2) bekezdése alapján közvetett tettes az, aki a szándékos bűncselekmény törvényi tényállását e cselekményért – egyebek mellett – gyermekkor miatt nem büntethető személy felhasználásával valósítja meg. Az irányadó tényállás szerint az I. r. vádlott a 2. tényállási pontban részletezett, a II. r. vádlott által megvalósított cselekménynek volt a felbujtója. Ez a cselekmény kifosztás büntettének és okirattal visszaélés vétségének minősül. Mivel a II. r. vádlott a cselekmény elkövetésekor még nem töltötte be a 14. életévét, kizárólag a kifosztás tekintetében büntethető a Btk. 16. §-a alapján, az okirattal visszaélés tekintetében büntethetőségét a gyermekkor kizárja (Btk. 15. § a) pont). Ezért az őt a bűncselekmény elkövetésére rábíró I. r. vádlott felbujtói magatartása e részcselekmény vonatkozásában nem állapítható meg, ő – a már felhívott jogszabályhely alapján – közvetett tettesként felel.

[37] A büntetéskiszabási körülményeket a törvényszék túlnyomórészt helyesen vette számba. Az irányadó büntetéskiszabási szabályok felsorolásából az enyhítő szakaszra utalás mellőzendő, mivel a Btk. 109. § (1) bekezdése szerint a fiatalkorúra kiszabható szabadságvesztés legrövidebb tartama bármely bűncselekmény esetén egy hónap. Az I. r. vádlott esetében nem értékelhető enyhítő körülményként az a tény, hogy a bűncselekmények elkövetésekor még nem töltötte be a 16. életévét, mivel a Btk. 109. § (2) bekezdése erre a korosztályra eleve enyhébb tételkereteket határoz meg. Az kétségtelen, hogy az 56. BK vélemény II.4. pontja szerint enyhítő körülmény, ha az elkövető a büntethetőség határát jelentő tizennégy éves életkort nem sokkal haladta meg, de az I. r. vádlott már közel 15 éves volt a bűncselekmények elkövetésekor.

[38] A súlyosító körülmények között nem nyerhet értékelést a felbujtói elkövetői alakzat, a bírói gyakorlat szerint ennek a ténynek önmagában nincs kihatása a büntetés mértékére. A II. r. vádlott esetében nem lehet súlyosító körülményként értékelni, hogy ellene jelen büntetőeljárás hatálya alatt újabb büntetőeljárás indult.

[39] Az elsőfokú bíróság a szankció típusának és mértékének kiválasztása során elmulasztotta értékelni a fiatalokú vádlottak életkörülményeit – legalábbis az írásba foglalt ítéletből ilyen mérlegelési tevékenység nem tűnik ki. Ezt a hiányosságot az ítéltábla a következők szerint pótolta.

[40] Fk. Terhelt1 I. r. vádlott az elmeorvos szakértői vélemény megállapításai szerint kizárólag saját szempontjait tartja szem előtt, számára az anyagi szempontok, elvárások kiemelkedő jelentőséggel bírnak. Felelősséget tetteiért nem vállal, ebben családja támogatja, tetteinek következményeiért legtöbbször másat tesz felelőssé, magát a körülmények áldozatának tekinti. Nála disszociális irányú személyiségfejlődés tapasztalható, a tetteivel kapcsolatos felelősséget hárítja, a következményeket bagatellizálja, alkalmazkodó képessége gyenge. Mindezekből a szakértők azt a következtetést vonták le, hogy az I. r. vádlottnál a bűnisméltés veszélye fennáll. Ezzel összhangban foglalt állást az összefoglaló pártfogó felügyelői vélemény, ami szerint az I. r. vádlott zárt intézeti elhelyezése esélyt teremthet a tanulmányok folytatására, szakmaszerzésre, terápiás megsegítésre. A pártfogó felügyelő az elmeorvos szakértői véleménnyel egyhangzóan rögzítette, hogy az I. r. vádlott személyes felelősségét a kezdetek óta negálja, önmagát áldozatként tünteti fel, az áldozatszeret a családja tovább erősíti. A bűnisméltés elkerülésére stratégiával nem rendelkezik.

[41] A fenti körülmények tükröződnek a Budapest Főváros Kormányhivatala XV. Kerületi Hivatala BP-15/004/00043-3/2021. számú határozatában is, amellyel a kormányhivatal 2021. január 15. napjával elrendelte fk. Terhelt1 I. r. vádlott nevelésbe vételét. A határozat indokolása szerint az I. r. vádlott egészséges értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődését a családi környezete súlyosan veszélyezteti. A nevelésbe vétel után a gyermekotthon által adott nevelői jellemzések alapvetően megfelelő tanulmányi előmenetelről számolnak be, illetve arról, hogy az I. r. vádlott beilleszkedett az intézmény rendjébe, együttműködőnek és motiváltnak látszik. A nevelői jellemzések ugyanakkor azt is leírják, hogy az I. r. vádlott munkája elvégzése közben kontrollra szorul, önálló feladatellátása bizonytalan, sok esetben segítségre szorul.

[42] Az elemezett személyiségjegyek a másodfokú eljárásban tartott nyilvános ülésen is kiütköztek az I. r. vádlott megnyilvánulásaiból, így az ítéltábla a nyilvános ülés közvetlensége alapján is észlelte, hogy az I. r. vádlott tettei következményeivel nem szembesült, továbbra is a saját sorsát helyezi a középpontba, és a sértettek felé minimális empátiát sem mutatott.

[43] Ezek a tények arra engednek következtetést, hogy fk. Terhelt1 I. r. vádlott megfelelő nevelése nem a családi környezetben, hanem intézeti körülmények között biztosított. Az I. r.

vádolt több komoly tárgyi súlyú bűncselekményt követett el, amelyek közül az egyik halálos eredménnyel végződött, így a szabadságelvonással járó intézkedés alkalmazása nem egyeztethető össze a büntetési célokkal. Minderre figyelemmel volt helyes az az elsőbírői döntés, amely a hosszabb tartamú szabadságvesztés kiszabásával látta megvalósíthatónak a nevelési célokat.

[44] Azonban a szabadságvesztés tartama eltúlzott. A büntetőeljárás négy évig tartott, ami a fiatalkorú vádlott esetében rendkívül nagymértékű időmúlásnak tekinthető. Az eljárás elhúzódása kisebb részt a koronavírus-járványnak, nagyobb részt annak köszönhető, hogy az ügyet az elsőfokú eljárás során két alkalommal is új tanácsra szignálták (amelynek oka az ügyiratokból nem derül ki). Az átszignálások nagymértékben hátráltatták az eljárás befejezését, és az kizárólag az elsőfokon eljáró bíróság érdekkörében felmerült oknak tekintendő, így az eljárás elhúzódását a büntetés mértékében is kifejezésre kellett juttatni. Ezekre a körülményekre figyelemmel döntött úgy az ítéltábla, hogy fk. Terhelt1 I. r. vádlott esetében az elsőfokú bíróság által kiszabott büntetés viszonylag jelentősebb enyhítése indokolt.

[45] Az ítéltábla értékelési körbe vonta azt a tényt is, hogy fk. Terhelt1 I. r. vádlott az eljárás tárgyát képező bűncselekmények elkövetése óta törvénytisztelő magatartást tanúsít, az eltelt időben az életvezetése – kriminológiai szempontból – megfelelő. Ezért az ítéltábla úgy foglalt állást, hogy jelenleg nem szükséges a szabadságvesztés büntetés végrehajtása a nevelési célok elérése érdekében [Btk. 85. § (1) bekezdés]. Azonban mivel az I. r. vádlott esetében a büntetőeljárás nem volt alkalmas arra, hogy tettei következményeivel teljes mértékben szembesüljön, indokoltnak mutatkozik a próbaidő tartamát a törvényi maximumban meghatározni a Btk. 85. § (2) bekezdése alapján.

[46] Az ügyiratok tartalma alapján nem vonható le olyan következtetés, amely szerint fk. Terhelt2 II. r. vádlott családi háttere közvetlen hatással lett volna az általa elkövetett bűncselekményre. A nyomozás során beszerzett összefoglaló pártfogó felügyelői vélemény szerint a fiatalkorú vádlott támogató családból származik, az őt egyedül nevelő anyja figyelemmel kíséri iskolai teljesítményét, a rendelkezésére álló eszközökkel fellép gyermeke normaszegéseivel szemben. Az anyja a vádlott őrizetbe vétele után megtette a szükséges intézkedéseket, így eltiltotta a II. r. vádlottat az I. r. vádlottól és gyermekkorú társától, jobban ellenőrizte, hogy mivel tölti a szabadidejét, és gondoskodott folyamatos felügyeletéről. Mivel az elmeorvos szakértői vélemény szerint a cselekményben való részvételhez a II. r. vádlott esetében a társaknak való megfelelés vágya is hozzájárult, már önmagában ez a lépés is érdemben csökkenti a bűnismétlés veszélyét.

[47] A 2021. október 4. napján kelt összefoglaló pártfogó felügyelői véleményből azonban már a bűnismétlés komoly kockázata olvasható ki: „szinte elismerésre méltónak tekinthető, hogy bűnismétlésre nem került sor a szóban forgó bűncselekmény elkövetése óta”. A pártfogó felügyelői vélemény szerint a II. r. vádlott iskolai életútjában aggasztóbb gondok nem fordultak elő a digitális oktatási rend 2020. tavaszi bevezetéséig. A digitális oktatási rend kihúzta a lába alól a talajt, a kudarcélmények, a motiváció hiánya, a találkozási lehetőségek

megvonása „végzetesnek bizonyult Keresztnév1 esetében”. A pártfogó felügyelő azt is rögzítette, hogy a II. r. vádlott barátnője terhes (megjegyzendő: a személyi körülmények körében rögzítettek szerint Keresztnév utónevű gyermeke 2021. október 2. napján megszületett), amely tényt együtt értékelve az iskolakerüléssel, az alulszocializált, teljesen marginalizált helyzettel „beláthatatlan következményekkel fenyeget”. Ezeket az aggodalmakat beigazolni látszik az, hogy a II. r. vádlottal szemben 2022. szeptember 16. napján újabb büntetőeljárás indult lopás vétsége miatt.

[48] A másodfokú nyilvános ülésen tett vádlotti nyilatkozatok alapján az körvonalazódik, hogy a pártfogó felügyelő által másfél évvel ezelőtt jelzett veszélyek nem váltak valóra. A II. r. vádlott szembenézett az általa elkövetett bűncselekmények következményeivel, megbánása őszinte volt, igyekszik beilleszkedni a társadalomba, a lehetőségeihez képest munkát végez, jövedelméből gyermeke neveléséhez hozzájárul, őt rendszeresen látogatja és hetente egyszer hosszabb időt is eltölt vele. A másodfokú bíróság ezeket a tényeket összességében úgy értékelte, hogy a II. r. vádlott életvezetése kedvező tendenciát mutat, amelyet a zárt intézeti elhelyezés megtörne. Ezért a II. r. vádlott esetében a nevelési célok a Btk. 116. § (1) és (2) bekezdése és a Btk. 65. § (1) bekezdése alapján alkalmazott próbára bocsátással is elérhetők. A másodfokú bíróság a próbára bocsátás tartamát az elkövetett bűncselekmények nagy tárgyi súlyára figyelemmel a törvényi maximumban határozta meg.

[49] Fk. Terhelt1 I. r. vádlott és fk. Terhelt2 II. r. vádlott a próbaidő alatt pártfogó felügyelet alatt áll [Btk. 119. § (1) bekezdés b) és c) pont].

[50] Az elsőfokú bíróság mindkét vádlottal szemben vagyonekobzást rendelt el 7500 Ft értékre a Be. 74. § (1) bekezdés a) pontja alapján. Az ítélet indokolása nem fejt ki, hogy melyik cselekménnyel összefüggésben szerzett vagyon volt a vagyonekobzás alapja, ezért a másodfokú bíróság csupán abból tud erre visszakövetkeztetni, hogy a vádlottak 15 000 Ft készpénzt szereztek meg sértett2 sértettől az 1. tényállási pontban írt cselekmény elkövetése során. Azonban a törvényszék egyenlő arányban osztotta meg a két vádlott között ezt az összeget, ami nem egyeztethető össze azzal, hogy a tényállás szerint „a készpénzt a vádlottak egymás között – pontosan meg nem állapítható arányban – elosztották, illetve részben közösen elköltötték”. A törvényszék helyesen járt el akkor, amikor ezt rögzítette a tényállásban, mivel a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján nem állapítható meg kétséget kizáró bizonyossággal, hogy melyik vádlott milyen összeggel gazdagodott, illetve arra is van adat a II. r. vádlott vallomásaiban, hogy abból közösen étkeztek gyermekkorú társukkal együtt. Ilyen körülmények között a vagyonekobzás alá eső vagyongyarapodás mértéke személyekre bonthatóan nem állapítható meg, míg egyetemleges elvonásnak helye nincs (69/2008. BK vélemény III. pont), ezért az ítéltábla a vagyonekobzás alkalmazását mellőzte.

[51] A törvényszék az I. r. vádlottal szemben kiszabott szabadságvesztés végrehajtási fokozatáról és a feltételes szabadság legkorábbi időpontjáról törvényesen rendelkezett. Mivel a Btk. 61. § (1) bekezdése szerint közügyektől eltiltás kizárólag végrehajtandó szabadságvesztés mellett szabható ki, azt az ítéltábla mellőzte.

[52] A törvényszék alapvetően törvényesen rendelkezett az I.r. vádlott által előzetes fogvatartásban és büntügyi felügyeletben töltött idő beszámításáról is, azonban a fogvatartási adatokat pontosítani kellett. A Budai Központi Kerületi Bíróság a 2019. április 13. napján kelt 15.Bny.1127/2019/4. számú végzésével rendelte el a 2019. április 11. napja óta őrizetben volt fk. Terhelt I. r. vádlott ingatlan elhagyását tiltó büntügyi felügyeletét. Mivel az I. r. vádlott a nyomozási bíró által tartott meghallgatás időpontjában őrizetben volt, ezt a naptári napot még az előzetes fogvatartás időtartamához kell számítani. Ezért a beszámítandó büntügyi felügyelet első napja 2019. április 14. napja volt. A Fővárosi Törvényszék a 2020. november 4. napján kelt 6.Fk.156/2020/21. számú végzésével a büntügyi felügyelet magatartási szabályai között azt írta elő, hogy az I. r. vádlott Budapest XV. kerületének közigazgatási területét nem hagyhatja el. Így ezen a napon az I. r. vádlott még ingatlan elhagyását tiltó büntügyi felügyelet hatálya alatt állt, míg 2020. november 5. napján már közigazgatási terület elhagyását tiltó büntügyi felügyelet hatálya alatt. Mivel utóbbi a Btk. 92. § (1) bekezdése alapján nem számítható be a szabadságvesztésbe, a beszámított időtartam záró naptári napja 2020. november 4. Mindezek alapján a másodfokú bíróság a beszámításra vonatkozó rendelkezést javította.

[53] Az elsőfokú bíróság az eljárás során lefoglalt bűnjelekről is törvényesen rendelkezett, azt azonban a törvénysértően állapította meg, hogy az eljárás során felmerült büntügyi költség egy részét az állam viseli.

[54] A törvényszék a genetikai szakértői vélemény elkészítésével és előterjesztésével kapcsolatosan felmerült büntügyi költségről azt állapította meg, hogy az a Be. 574. § (3) bekezdése alapján az állam terhén marad. További indokolást az elsőfokú ítélet nem tartalmaz e körben, de a felhívott jogszabályhelyből az olvasható ki, hogy az elsőfokú bíróság megítélése szerint ez a költség szükségtelenül merült fel. Ezzel szemben az állapítható meg, hogy a nyomozó hatóság annak az irattartónak a genetikai szakértői vizsgálatát rendelte el, amelyet az akkor rendelkezésre álló adatok szerint az elkövetők megfogtak. Az kétségtelen, hogy utóbb nem volt kimutatható a vádlottak vagy gyermekkorú társuk genetikai mintája erről a bűnjelről, de a szakértői vizsgálat eredménytelensége nem jelenti azt, hogy az szükségtelen is volt. Ezért az ítéltábla a vádlottakat egyetemlegesen kötelezte a Be. 574. § (1) és (4) bekezdése alapján ennek a költségnek a megfizetésére.

[55] A fentiek alapján az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Be. 606. § (1) bekezdése alapján megváltoztatta, míg annak törvényes rendelkezéseit a Be. 605. § (1) bekezdése alapján helybenhagyta.

[56] Az ítélet elleni fellebbezés lehetőségét a Be. 615. § (1) bekezdése zárja ki.

dr. Borbás Virág Bernadett s.k.,

dr. Ignác György s.k.,

dr. Raczky Katalin s.k.,

a tanács elnöke

előadó bíró

bíró

A Fővárosi Törvényszék 2022. november 28. napján kelt 9.Fk.156/2020/125. számú ítélete a Fővárosi Ítéltábla 5.Fkf.33/2023/11. számú ítéletében foglalt változtatásokkal 2023. június 23. napján jogerőre emelkedett.

Budapest, 2023. június 23.

dr. Borbás Virág Bernadett s.k.,

a tanács elnöke

A kiadmány hitelül:

Moncz Tímea

tisztviselő